LIETUVOS VERSLO KONFEDERACIJA ICC LIETUVA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai 2023 m. sausio 24 d., Nr. 23-011VK

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

Valstybinei ligonių kasai prie Sveikatos apsaugos ministerijos

DĖL AKINIŲ LĘŠIŲ IR KONTAKTINIŲ LĘŠIŲ PRIEINAMUMO

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK), viena didžiausių verslo asociacijų Lietuvoje, siekia atkreipti Jūsų dėmesį į medicinos pagalbos priemonių regos sutrikimui palengvinti prieinamumo Lietuvoje problemą ir teikia pasiūlymus jai spręsti.

Remiantis Eurostat 2019 m. duomenimis, Lietuvoje net 11,5 procentų žmonių, turinčių regos sutrikimą, nenešioja korekcinių akinių ar kontaktinių lęšių (ES vidurkis – 5,6 procentai). Pagal šį rodiklį, tarp ES šalių tik Latvijoje yra daugiau tokių asmenų. Itin daug vyresnių nei 65 metai žmonių taip pat nenešioja korekcinių akinių ar kontaktinių lęšių, nors susiduria su regos sutrikimais – net 17 procentų (ES vidurkis – 9,5 procentai). Pagal pastarąjį rodiklį, Lietuva taip pat nusileidžia tik Latvijai iš visų Europos Sąjungos šalių. Lietuvoje taip pat yra itin maža dalis vyresnių nei 65 metai žmonių, naudojančių korekcines regos priemones – 71,3 procentai, tuo tarpu ES vidurkis – 84,5 procentai. Nors kitose – ypač Vakarų Europos – šalyse žmonės gyvena ilgiau ir todėl didesnė jų dalis susiduria su regos sutrikimais, žvelgiant į konkrečią baigtinę amžiaus kategoriją (65-74 m.), duomenys iš esmės parodo tą patį.[1] Taigi, Lietuvoje reikšminga dalis regos sutrikimus turinčių asmenų nenešioja korekcinių akinių ar kontaktinių lęšių. Atsižvelgiant į tai, kad problema yra opesne tarp senesnio amžiaus asmenų, kurie yra socialiai pažeidžiamesni, prie problemos, tikėtina, prisideda ir nepakankamas korekcinių akinių ar kontaktinių lęšių prieinamumas.

Viešojoje erdvėje suaktyvėjus diskusijoms[2] dėl sveikatos patikrinimų senesnio amžiaus asmenims, turintiems teisę vairuoti transporto priemonę, dažnumo, itin didelis Lietuvos senesnio amžiaus gyventojų, nenešiojančių korekcinių akinių ar kontaktinių lęšių, kuriuos turėtų nešioti, kelia papildomą susirūpinimą. Nepaisant to, kad oftalmologai rekomenduoja žmonėms tikrintis regėjimą kasmet, tik pusė vairuotojų Lietuvoje tikrinasi regėjimą kas 1-3 metus, ketvirtadalis tikrinasi kas 4-5 metus, o likę – dar rečiau.[3] LVK žiniomis, šios srities gydytojai iš savo praktikos pastebi, kad vairuotojai neretai kreipiasi pas gydytojus oftalmologus vėliau nei turėtų ir toliau valdo transporto priemones, nors jaučia susilpnėjusį regėjimą. Nepakankamas regos korekcinių priemonių naudojimas, ypač tarp senesnio amžiaus asmenų, galimai prisideda prie santykinai didelio kelių eismo įvykių ir juose mirštančių eismo dalyvių skaičiaus Lietuvoje.

[1] "Correction of vision problems by sex, age and degree of urbanization", *Eurostat*, 2019.
[2] LNK, „Pensininkai išsigando: dalis gali netekti teisės vairuoti", *Delfi.lt*, 2023 01 07.
[3] 15min.lt, „Tyrimas atskleidė: 7 iš 10 vairuotojų regėjimą tikrinasi per retai", *15min.lt*, 2019 05 09.

Gedimino pr. 2/1-28, LT-01103, Vilnius, Lietuva
Tel. +370 5 212 1111, info@lvk.lt, www.lvk.lt

LVK užklausė Valstybinės ligonių kasos prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, kiek atitinkamai 2021 ir 2022 m. buvo atvejų, kuomet iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo buvo teikiamos kompensacijos akinių lęšiams įsigyti. Tokių atvejų 2021 m. buvo 218, 2022 m. – 269. Akivaizdu, kad dabartiniai reikalavimai kompensacijoms gauti, kuomet kompensacija gauna iš esmės tik stiprią regėjimo negalią turintys asmenys, neprisideda prie medicinos pagalbos priemonių regos sutrikimui palengvinti prieinamumo Lietuvoje.

Nors korekcinių akinių lęšiai ir kontaktiniai lęšiai yra medicinos pagalbos priemonės fiziniam trūkumui ar negaliai palengvinti, ir tuo savo paskirtimi yra panašūs į klausos aparatus, lengvatinis PVM tarifas yra taikomas visiems klausos aparatams pagal PVM įstatymo 4 d. 2 p. (pastarieji yra laikomi neįgaliųjų techninės pagalbos priemonėmis), tačiau korekcinių akinių lęšiams ir kontaktiniams lęšiams yra taikomas standartinis 21 proc. PVM tarifas, o akinių lęšių kompensacijų aprėptis akivaizdžiai yra itin siaura.

LVK manymu, lengvatinio PVM tarifo taikymas korekcinių akinių lęšiams ir kontaktiniams lęšiams ir (arba) kompensacijų akinių lęšiams aprėpties didinimas padidintų jų prieinamumą, kuris galimai yra nepakankamas, atsižvelgiant į tai, kad Lietuvoje yra daugiau gyventojų, turinčių regos sutrikimą, tačiau nenešiojančių akinių, nei beveik visose Europos Sąjungos šalyse, o ypač – tarp senesnio amžiaus asmenų.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI) 2019 m. remdamasi Europos Sąjungos Teisingumo teismo praktika išaiškino, kad korekciniai akiniai (akinių rėmeliai ir korekciniai akinių lęšiai, korekciniai kontaktiniai lęšiai, dėklai ir kt.) nelaikomi prekėmis, kurios yra būtinos optometrinės priežiūros paslaugų teikimo momentu, pastarosioms tuo pačiu priskirtomis prie asmens sveikatos priežiūros paslaugų, ir todėl pagal PVM įstatymą šioms prekėms neturėtų būti taikomas lengvatinis PVM tarifas. Šiame kontekste pažymėtina, kad ES reguliavimas ir ESTT praktika neužkerta kelio Lietuvai nustatyti lengvatinį 5 proc. PVM tarifą šioms priemonėms. LVK žiniomis, šiuo metu yra 8 šalys ES, kuriose korekciniams akiniams ir kontaktiniams lęšiams yra netaikomas PVM arba taikomas lengvatinis PVM tarifas. Tuo pačiu pažymėtina, kad lengvatinis 5 proc. PVM tarifas akinių lęšiams taip pat buvo taikomas iki 2008 m. krizės.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstytą, raginame didinti korekcinių akinių ir kontaktinių lęšių prieinamumą Lietuvos gyventojams ir siūlome aktyviai svarstyti būdus, kaip didinti medicinos pagalbos priemonių regos sutrikimui palengvinti prieinamumą. Raginame išsamiai apsvarstyti galimybę taikyti lengvatinį 5 proc. PVM tarifą korekciniams akinių lęšiams ir kontaktiniams lęšiams. Kaip dar vieną alternatyvą siūlytume išsamiai apsvarstyti galimybę didinti kompensacijos akinių lęšiams aprėptį, atsižvelgiant į tai, kad kompensacija šiuo metu taikoma tik esant nustatytam itin dideliam regėjimo sutrikimui. Plečiant asmenų, turinčių regos sutrikimą, kuriems gali būti taikoma kompensacija korekciniams akinių lęšiams, aprėptį, lęšiams lygiagrečiai galėtų būti pritaikomas ir lengvatinis 5 proc. PVM tarifas PVM įstatymo 19 str. 4 d. 1 p. nustatyta tvarka.

Pagarbiai

Generalinė direktorė Ineta Rizgelė

Originalas nebus siunčiamas. Vilius Kriaučiūnas, el.p. vilius@lvk.lt, mob. +37060898408.

Dokumentą elektroniniu parašu
pasirašė INETA,RIZGELĖ
Data: 2023-01-24 11:10:28